

17/6 19⁰⁰

Jihlava

radnice, gotický sál

Chiaroscuro Quartet

Alina Ibragimova,

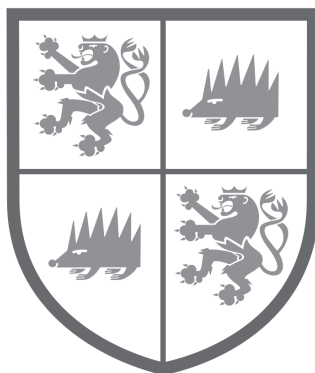
Charlotte Saluste-Bridoux / housle

Emilie Hörnlund / viola

Claire Thirion / violoncello

Ve spolupráci

Petr Ryška
primátor
statutárního města Jihlavy

uděluje
záštitu
akci

31. ročník mezinárodního hudebního festivalu
Concentus Moraviae

17. 6. 2026, gotická síň jihlavské radnice

V Jihlavě 25. 3. 2026

Program

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Smyčcový kvartet č. 16 F dur, op. 135

Allegretto

Vivace

Lento assai, cantante e tranquillo

Der schwer gefasste Entschluss. Grave ma non troppo tratto – Allegro

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809–1847)

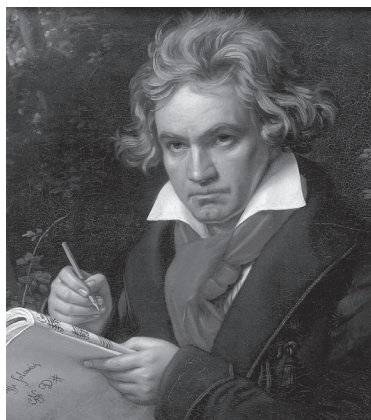
Smyčcový kvartet č. 2 a moll, op. 13

Adagio – Allegro vivace

Adagio non lento

Intermezzo. Allegretto con moto – Allegro di molto

Finale. Presto – Adagio non lento

V září 1825 objednal pařížský nakladatel Maurice Schlesinger u **Ludwiga van Beethovena** (1770–1827) dva smyčcové kvartety. První (op. 132) obdržel ještě koncem téhož roku, na druhý musel téměř rok čekat. *Smyčcový kvartet F dur* op. 135 je poslední Beethovenovou dokončenou skladbou. Vznikl na přelomu září a října 1826 během skladatelova pobytu na statku jeho bratra Johanna v Gneixendorfu (Krems), po období poznamenaném skladatelovými konflikty se synovcem Karlem, které vyústily krátce předtím v pokus mladého muže o sebevraždu.

Nad autografy Beethovenem osobně vypracovaných hlasů kvartetu je nadpis „Der schwer gefasste Entschluss“ (Těžké rozhodnutí) a hudební motto podložené otázkou „Muss es sein?“ s odpovědí: „Es muss sein“ (Musí to být? – Musí). Romantizující vykladači tato slova spojovali se zmíněnými tragickými událostmi, se zhoršujícím se skladatelovým zdravotním stavem, jiní nabízeli věcnější vysvětlení, nebo chápali dílo jako výraz Beethovenova svérázného humoru. Neměl prý tehdy k dispozici nikoho, kdo by rozepsal hlasy, a musel se toho ujmout sám. Objednavateli Schlesingerovi Beethoven psal, že tak činí proto, aby splnil slib, a hlavně potřebuje peníze: „Že mi to činilo obtíže, se dozvíte z toho ‚musí to být‘...“. Stručnost skladby vysvětloval Beethoven jako reakci na nízký honorář, který Schlesinger nabídl.

První větu kvartetu začíná viola a spolu s ostatními nástroji téma rozvíjí, také druhé téma si nástroje předávají, jakoby si s ním pohrávaly. Na druhém místě stojí velmi stručné scherzo vystavěné z jednoho tématu, s nímž silně kontrastuje následující pomalá variační věta. K té Beethoven připojil pokyn „dosti pomalu, zpěvně a klidně“ vědom si toho, že 6/8 takt by sváděl k rychlému tempu. Náplň finále vystihuje zmíněné „těžké rozhodnutí“, v hudebním vyjádření výše zmíněné otázky a odpovědi. Violoncello s otázkou v průběhu věty stále naléhá, ostatní nástroje na ně reagují. Vedlejší téma je téměř jako prostá píseň, náhle se však opět vtírá otázka – snad předtucha životního konce? Avšak ten ještě nepřichází, v kodě je slyšet ironie a konečná odpověď všech nástrojů: „Musí to být.“

Premiéra kvartetu se uskutečnila po Beethovenově smrti 23. března 1828 při vzpomínkovém koncertě, a to v provedení Schuppanzighova kvarteta, jednoho z prvních stabilních souborů kvartetního obsazení, který pořádal komorní cykly a výrazně se zasloužil o propagaci Beethovenova díla.

Smyčcový kvartet a moll op. 13 **Felixe Mendelssohna Bartholdyho** (1809–1847) z roku 1827 je ve skutečnosti prvním skladatelovým dílem tohoto obsazení. Osmnáctiletý Mendelssohn ho napsal

v reakci na zprávu o úmrtí Ludwiga van Beethovena. V díle lze identifikovat přímé či šifrované citáty Beethovenových motivů. Už volba tóniny poukazuje k Beethovenovu smyčcovému kvartetu op. 132 rovněž v a moll, dílu, které ve své době naráželo na nepochopení jako podivně bizarní; pro mladého Mendelssohna však právě ono posloužilo jako vzor.

V úvodu první věty Mendelssohn využil také citát z vlastní písně *Frage* (Otázka) op. 9 č. 1 na text Johanna Heinricha Vosse, jejíž první slova znějí „Ist es wahr?“ („Je to pravda?“). Mendelssohn uplatnil tato slova a motiv jako svou reakci na smrt milovaného mistra a v celém díle se několikrát vrací. Beethovenův vliv je patrný v polyfonním vedení hlasů, v chromatickém tématu z jeho *Sedmé symfonie*, další citát, který se ozve jako reminiscence, je z Beethovenovy *Klavírní sonáty Es dur „Les Adieux“*. V pomalé větě už dýchá z písňového tématu hudební romantismus, vystřídaný fugovým úsekem. Další fugová část se objeví také v triu třetí věty. Ještě zřetelnější je vzor Beethovena op. 132 ve finální větě v originálně pojeté sonátové formě.

Vlasta Reittererová

Jednadvacetiletý **Chiaroscuro Quartet** je mezinárodní těleso se sídlem ve Velké Británii. Je označováno za průkopníka autentického provedení komorní hudby vrcholného klasicismu, kterou hraje na střevoých strunách a s použitím dobových smyčců. K historicky poučené interpretaci však Chiaroscuro Quartet přistupuje bez dogmatismu: inspiruje se dobovou praxí, aniž by usiloval o rekonstrukci. Přednes je formován vědomím tradice, nikoli podřízeností jejím pravidlům. Osobitá kombinace sametové měkkosti, jemného šelestu střevoých strun a střídmeého používání vibrata činí Chiaroscuro Quartet rozpoznatelným už po několika prvních taktech: jedinečný zvuk kvarteta je vysoce ceněn publikem i kritiky po celém světě.

Název Chiaroscuro Quartet odkazuje k barokní malířské technice práce se světlem a stínem. Kvarteto tedy hledá výraz v kontrastech jemnosti a prudkosti, jasu a zastřenosti, vášně a zdrženlivosti.

Dlouhá a stále se rozrůstající řada úspěšných nahrávek kvarteta vychází u labelů Aparté Music a BIS Records. Mezi partnery souboru v komorní hudbě patří renomovaní umělci, jako jsou Kristian Bezuidenhout, Trevor Pinnock, Jonathan Cohen, Nicolas Baldeyrou, Chen Halevi, Malcolm Bilson, Matthew Hunt, Christian Poltera, Cédric Tiberghien nebo Christophe Coin.

V právě probíhající sezóně soubor pokračoval v pravidelných vystoupeních ve Wigmore Hall v Londýně a v Boulez Saal v Berlíně, navštívil Wiener Konzerthaus, Lucemburskou filharmonii a Barbican Centre. V japonské Oji Hall zahájil kompletní beethovenovský cyklus, v němž bude pokračovat i v sezóně 2026/27. Mezi nedávné vrcholy kariéry Chiaroscuro Quartet patří turné po Spojených státech a vystoupení na Mezinárodním festivalu v Edinburghu, v Beethoven Haus v Bonnu a v salcburském Mozarteu.

Chiaroscuro Quartet děkuje nadaci Jumpstart Jr. Foundation za laskavé zapůjčení houslí z dílny Amati, které nadaci věnovali manželé Jonathan and Elizabeth Sparey.